

แนวทางการจัดทำบัญชีสำหรับวิสาหกิจชุมชน OTOP นวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนบ้านดอนข่า ตำบลพราน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
Guidelines for Accounting for OTOP Nawatwithi community enterprise to
increase the efficiency of the operation of Ban Don Kha Community
Enterprise Tambon Phran Amphoe Khun Han, Sisaket Province.

สุภาพร อามาตย์¹

Supaporn Armart¹

Received: May 6, 2022

Revised: September 25, 2022

Accepted: November 30, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดทำบัญชี ปัญหาและความต้องการในการจัดทำบัญชี และแนวทางการจัดทำบัญชีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบการของผู้ประกอบการ OTOP นวัตกรรม ของวิสาหกิจชุมชนบ้านดอนข่า ตำบลพราน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดสนทนากลุ่มกับกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน นักบัญชีที่มีหน้าที่ทำบัญชีให้กลุ่ม และกรรมการ จำนวน 11 คน นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาจัดทำให้เป็นระบบและทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า เมื่อได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องแล้ว จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน OTOP นวัตกรรม ในจังหวัดศรีสะเกษ ผู้จัดทำบัญชีจะเป็นกรรมการหรือสมาชิกกลุ่ม ไม่ได้จบการศึกษาทางด้านการบัญชี ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้จัดทำบัญชีมาเป็นเวลา 1-3 ปี เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีและได้รับการฝึกปฏิบัติการจัดทำบัญชีจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกสารที่ใช้ในการบันทึกบัญชีจะเป็นแบบฟอร์มสมุดเงินสดรับ-จ่าย และสมุดทะเบียนหุ้น ใบเสร็จรับเงิน ใบเบิกสินค้า และการบันทึกบัญชีประจำวันมีเพียงสมุดเงินสดรับ-จ่าย เท่านั้น ผู้จัดทำบัญชีขาดความรู้ความเข้าใจหลักการจัดทำบัญชี การเก็บรวบรวมข้อมูล จำแนก บันทึก และการสรุปข้อมูลทางการเงินที่ถูกต้องเพราะไม่ได้จบสาขาวิชาการบัญชีโดยตรง และการบันทึกบัญชีด้วยมือทำให้จัดทำเอกสารประกอบการบันทึกบัญชีและสมุดบัญชีไม่ครบถ้วน แนวทางการพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน ควรทำความร่วมมือขอตกลงกับสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรทางด้านบัญชีในรายวิชาเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีสหกรณ์หรือการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในการส่งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการจัดทำบัญชีมาสอนความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีให้ถูกต้อง ออกแบบระบบเอกสารให้สามารถลงบัญชีได้ง่าย ตลอดจนมีการนำเครื่องมือและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการจัดทำบัญชี ส่งเสริมให้ผู้บริหารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้การอบรมการนำข้อมูลทางการเงินบัญชีไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการบริหารงาน ให้ความสำคัญกับเยาวชนที่เป็นนักศึกษาที่เป็น

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
อีเมล supaporn.a@sskru.ac.th เบอร์โทรศัพท์ 0854932496

ลูกหลานของกรรมการหรือสมาชิกในชุมชนให้มาช่วยจัดทำบัญชี ปลุกฝังความรักความสามัคคี สร้างความเข้าใจให้กับเยาวชนในท้องถิ่นเห็นความสำคัญเกี่ยวกับภูมิปัญญาของการสร้างผลผลิตในชุมชน

คำสำคัญ : การจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน, ผู้ประกอบการ OTOP นวัตกรรม, ประสิทธิภาพการดำเนินงาน

Abstract

The purposes of the study were to investigate the accounting conditions, problems, and needs as well as accounting guidelines to increase the efficiency of OTOP Nawatwithi entrepreneurs' operations at Ban Don Kha Community Enterprise, Phran sub-district, Khun Han district, Sisaket province. The data were collected from 11 participants from the target group: the head of the community enterprise entrepreneurs group, accountants who are responsible for accounting for the group, and committee members via in-depth interviews and focus-group discussions. The data were collected systematically and verified using a triangulation technique. When the collected data were verified and validated, the data were analyzed and summarized descriptively.

The research results showed that the accounting conditions of the OTOP Nawatwithi entrepreneurs group in Sisaket province are as follows: the accountants are committee members or group members. They did not have a degree in accounting. They have between 1-3 years of accounting experience and attended accounting training and accounting workshops from government agencies. The documents used in accounting records included forms of cash receipt-payment journal, a share registry book, receipts, and requisitions. Only the cash receipt-payment journal was used for daily accounting records. The accountants lack knowledge and understanding of accounting principles, data collection, classification, recording, and summarizing accurate financial data because they did not hold an accounting degree. Moreover, the accounting records were done manually, resulting in insufficient accounting record documents and account books. The guidelines for developing the community enterprise accounting system are as follows: cooperating agreements should be made with educational institutes that offer accounting courses regarding cooperative accounting or community enterprise accounting in order to send personnel with knowledge and competence in accounting to teach basic knowledge about correct bookkeeping. The document system should be designed for easy accounting records. Tools and computer technology should be used in accounting. Executives or stakeholders should be encouraged to receive training for using accounting data in management decision-making. In addition, the youth, who are students and are children of committee members or members of the community, should be focused and trained to help with the accounting. Love and unity should be cultivated to create understanding among local youth about the importance of the wisdom of producing products in the community.

Keywords : Community Enterprises Accounting, OTOP Entrepreneurs Innovation, Operational Efficiency.

บทนำ

วิสาหกิจชุมชน (Community Enterprises) เกิดจากการรวมตัวของเกษตรกรเพื่อดำเนินกิจการเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่นๆ เพื่อสร้างรายได้และการพึ่งตนเองของครอบครัว ชุมชน หรือระหว่างชุมชนด้วยกัน เมื่อมีการรวมตัวของเกษตรกรเป็นกลุ่มไม่ว่าจะดำเนินกิจกรรมใดๆ จะต้องมีการเงินเข้ามาเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นกลุ่มดำเนินธุรกิจหรือดำเนินกิจกรรมที่เป็นโครงการรับการสนับสนุนจากรัฐหรือหน่วยงานใดๆ การจัดการการเงินจะต้องทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ การควบคุมบัญชีเป็นมาตรการหนึ่งที่ต้องนำมาใช้ (นนธิยา หุตานุวัตร และคณะ. 2553 : 1) ระบบบัญชีเป็นสิ่งที่แสดงรายการทางการเงิน โดยกลุ่มต้องสามารถทำได้ด้วยตัวเอง และต้องสามารถตรวจสอบได้ภายหลัง ทั้งบัญชีเงินสด รายรับ-รายจ่าย แต่ละวัน บัญชีลูกหนี้และเจ้าหนี้ บัญชีสต็อกสินค้า รวมทั้งสินทรัพย์ต่างๆ ที่กลุ่มมีอยู่ และในการจัดตั้งกลุ่มแต่ละกลุ่มธุรกิจจะต้องมีการบริหารจัดการโดยมีผู้นำหรือหัวหน้ากลุ่ม มีการจัดการงบประมาณ การจัดทำบัญชีและการตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน ดังนั้นถ้ากลุ่มใดมีความเข้มแข็งในเรื่องการเงิน บัญชี ก็จะช่วยทำให้ระบบการบริหารการเงินโปร่งใส ตรวจสอบได้ แต่ถ้าระบบการเงินบัญชีขาดประสิทธิภาพ ก็จะทำให้เกิดปัญหาขึ้น ทำให้เป็นจุดอ่อนของการบริหารธุรกิจในที่สุดก็ต้องล้มเลิกไป

บ้านดอนข่า ได้เปิดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตามโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2561 ที่วัดบ้านดอนข่า หมู่ 5 ตำบลพราน อ.ขุนหาญ จ.ศรีสะเกษ โดยได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งส่วนราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกษตรอำเภอ พัฒนาการอำเภอขุนหาญ และประชาชนในตำบลพราน กรมการพัฒนาชุมชนได้ขับเคลื่อนโครงการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ในทุกภูมิภาคของประเทศ จนถึงปัจจุบัน เป็นระยะเวลา 16 ปี โดยร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ส่งเสริมสนับสนุน ยกระดับคุณภาพ มาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ พัฒนาช่องทางการตลาดที่หลากหลาย เพื่อให้สินค้าขายได้ เป็นการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน โดยการนำเอาสินค้าออกไปจำหน่ายนอกชุมชน แต่รายได้ส่วนใหญ่ตกไปอยู่กับผู้ประกอบการรายเดียวหรือกลุ่มเล็กๆ เท่านั้น รัฐบาลจึงได้อนุมัติงบประมาณโครงการไทยนิยมยั่งยืน ให้กรมการพัฒนาชุมชนดำเนินการโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ซึ่งเป็นการผลักดันสินค้ารูปแบบใหม่ คือการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง นำเอาเสน่ห์ภูมิปัญญาของชุมชน วิถีชีวิตวัฒนธรรมและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ดัดแปลงเป็นรายได้โดยการดึงกำลังซื้อเข้าสู่ชุมชนผ่านนักท่องเที่ยว การเปิดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตามโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี บ้านดอนข่า มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว คณะกรรมการหมู่บ้านได้ประชุมร่วมกันและมีมติออกมาแล้วว่า ในฤดูการผลิตผลไม้ในปี 2563 หมู่บ้านดอนข่าจะเปิดหมู่บ้านเป็นที่พักแบบโฮมสเตย์บริการนักท่องเที่ยว มีอาหารพื้นบ้านรับประทาน มีบุฟเฟต์ผลไม้ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาพักผ่อนในหมู่บ้านเป็นการนำเงินเข้ามาหมุนเวียนในท้องถิ่น ซึ่งจะมีการนำนักท่องเที่ยวเดินทางเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่อำเภอขุนหาญ

กลุ่มพัฒนาสตรีบ้านดอนข่า หมู่ 5 ตำบลพราน มีนางมณีรัตน์ ธรรมโม ประธาน ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนเมษายน 2559 ก่อตั้งขึ้นเพื่อให้สตรีในหมู่บ้านดอนข่ามีงานทำมีอาชีพหลักและอาชีพเสริม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหารายได้เสริมช่วยเหลือครอบครัว เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เพื่อช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่ม และเพื่อสร้างความรักความสามัคคีในหมู่คณะ มีคณะกรรมการที่เข้มแข็ง มีสมาชิกรวมกันทั้งหมด 25 คน ร่วมกันผลิตสินค้า ผลิตภัณฑ์ออกจำหน่ายทั้งหมด 10 ผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์หลักในปัจจุบันนี้คือเสื้อผ้าสำเร็จรูป ปัญหาของกลุ่มฯ คือ มีปัญหา และอุปสรรคการปฏิบัติงานทางการเงิน การจัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบ ทำให้ไม่ทราบผลการดำเนินงานที่แท้จริง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการจัดทำบัญชีสำหรับวิสาหกิจชุมชน OTOP นวัตวิถี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนบ้านดอนข่า ตำบลพราน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อให้กลุ่มผู้ประกอบการเห็น

ความสำคัญและคุณค่าของการจัดทำบัญชี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ทำให้เห็นสภาพการดำเนินงานด้านการบัญชีและการเงินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างแท้จริง รวมทั้งสามารถนำข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชี มาวางแผนการดำเนินงานในอนาคต และสามารถขยายธุรกิจให้มีความเจริญเติบโตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดทำบัญชี ปัญหาและความต้องการในการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการ OTOP นวัตวิถี ของวิสาหกิจชุมชนบ้านดอนข่า ตำบลพราน อำเภอนาหว้า จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการ OTOP นวัตวิถี ของวิสาหกิจชุมชนบ้านดอนข่า ตำบลพราน อำเภอนาหว้า จังหวัดศรีสะเกษ

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการจัดทำระบบบัญชีสำหรับวิสาหกิจชุมชน OTOP นวัตวิถี ในพื้นที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านดอนข่า ตำบลพราน อำเภอนาหว้า จังหวัดศรีสะเกษ

ขอบเขตด้านประชากรกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการจัดทำระบบบัญชีสำหรับวิสาหกิจชุมชน OTOP นวัตวิถี ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านดอนข่า ตำบลพราน อำเภอนาหว้า จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน นักบัญชีที่มีหน้าที่ทำบัญชีให้กลุ่ม นักวิชาการจากสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ศรีสะเกษ และนักวิชาการด้านการบริหารธุรกิจและด้านการบัญชี จำนวน 11 คน ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีสำหรับวิสาหกิจชุมชน OTOP นวัตวิถี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนบ้านดอนข่า โดยศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ด้านการเงิน บัญชี ของผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้อง ศึกษาความต้องการพัฒนาการจัดทำบัญชี การเงินของผู้ปฏิบัติงานและแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการทำบัญชีการเงินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดศรีสะเกษ พร้อมการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำระบบบัญชีสำหรับวิสาหกิจชุมชน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ปัญหาในการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนบ้านดอนข่า ตำบลพราน อำเภอนาหว้า จังหวัดศรีสะเกษ

1. ด้านความรู้ความสามารถ
2. ด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี
3. ด้านความร่วมมือและประสานงาน
4. ด้านเครื่องมือและเทคโนโลยีการปฏิบัติงาน
5. ด้านบุคลากรในการปฏิบัติงาน

**ประสิทธิภาพการดำเนินงานของ
ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน OTOP
นวัตวิถี วิสาหกิจชุมชนบ้านดอนข่า
ตำบลพราน อำเภอนาหว้า
จังหวัดศรีสะเกษ**

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยทำการศึกษาสภาพการจัดทำบัญชี ปัญหา และความต้องการในการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการ OTOP นวัตวิถี ของวิสาหกิจชุมชนบ้านดอนข่า ตำบลพราน อำเภอบางขัน จังหวัดศรีสะเกษ และศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลวิธีการจัดทำบัญชีการเงินของกลุ่มวิสาหกิจฯ ได้แก่ เอกสารหลักฐาน การบันทึกบัญชี สมุดบัญชีและการจัดทำรายงานต่างๆ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-Informant) โดยการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งประกอบไปด้วย หัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน นักบัญชีที่มีหน้าที่ทำบัญชีและสมาชิกกลุ่ม จำนวน 6 คน ดังนี้

1. นางมณีนีรัตน์ ธรรมโม	ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านดอนข่า
2. นางวนิดา คำนิก	ตำแหน่งการเงิน
3. นางธัญญาพร นพแก้ว	ตำแหน่งการบัญชี
4. นางทองเหลียม สอนสุข	สมาชิกกลุ่ม
5. นางเย็น อินทร์ประโคน	สมาชิกกลุ่ม
6. นางคำรณ จิตมโน	สมาชิกกลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำหนังสือเพื่อขออนุญาต ประสานการนัดหมายการขอเข้าพบเพื่อสัมภาษณ์จากที่อยู่ หรือหมายเลขโทรศัพท์ที่จัดเก็บในแบบสอบถามขั้นตอนศึกษาวิธีการจัดทำบัญชี ปัญหา และความต้องการในการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของแต่ละกลุ่ม และสัมภาษณ์ในประเด็นตามแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น พร้อมกับบันทึกเทป ภาพเคลื่อนไหว และรูปภาพระหว่างการสัมภาษณ์ เมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์แล้วจึงทำการถอดเทปอย่างละเอียด

การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูล ด้วยการสังเกตผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ระหว่างการสัมภาษณ์เชิงลึก นำผลสรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกไปเปรียบเทียบกับข้อมูลแนวคิด ทฤษฎี และกรอบของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก ผู้วิจัยจัดระเบียบข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาจัดกลุ่มข้อมูล เรียงเรียงตามประเด็นแนวคำถาม ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่เก็บรวบรวม จัดลำดับตามเนื้อหาที่ต้องการศึกษา โดยนำข้อมูลที่ไดมารวบรวมผนวกกับแนวคิด ทฤษฎี วิธีการจัดทำบัญชี ปัญหา และความต้องการในการจัดทำบัญชี เพื่อนำเสนอในขั้นตอนการสังเคราะห์สู่แนวทางการพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน โดยผู้เชี่ยวชาญในขั้นตอนการสนทนากลุ่มต่อไป

การศึกษาแนวทางการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการ OTOP นวัตวิถี ของวิสาหกิจชุมชนบ้านดอนข่า ตำบลพราน อำเภอบางขัน จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยใช้วิธีการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) นำเสนอผลที่ได้จากสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติม ที่ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นตรงกันในการพิจารณาปัญหา และความต้องการในการจัดทำบัญชี วิเคราะห์โอกาสความเป็นไปได้ในการหาแนวทางการพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนมากที่สุด ซึ่งผู้ร่วมประชุมสนทนากลุ่มในครั้ง มีจำนวนทั้งสิ้น 11 คน ประกอบด้วย ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 1 คน ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีกลุ่มวิสาหกิจฯ จำนวน 2 คน สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจฯ จำนวน 5 คน นักวิชาการด้านการบัญชีจากสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ศรีสะเกษ จำนวน 1 คน และนักวิชาการด้านการบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 2 คน ดังรายนามต่อไปนี้

1) นางมณีนีรัตน์ ธรรมโม	ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านดอนข่า
2) นายพิพัฒน์ พันธุ์งาม	นักวิชาการด้านการบัญชีจากสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ศรีสะเกษ
3) ผศ.ดร.ภาดล อามาตย์	นักวิชาการด้านการจัดการธุรกิจ
4) นางสุภาพร อามาตย์	นักวิชาการด้านการบัญชี
5) นางวนิดา คำนีก	เจ้าหน้าที่การเงินกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
6) นางธัญญาพร นพแก้ว	เจ้าหน้าที่การบัญชีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
7) นางทองเหลื่อม สอนสุข	สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
8) นางเย็น อินทร์ประโคน	สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
9) นางคำรณ จัฒโน	สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
10) นางสาวลี มะปราง	สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
11) นางณัทกาญจน์ คำนีก	สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลลัพธ์ ที่ได้จากขั้นตอนศึกษาสภาพการจัดทำบัญชี ปัญหา และความต้องการในการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ และนำเสนอรายละเอียดแนวทางการพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีต่อผู้ร่วมสนทนากลุ่ม จากนั้นเชิญชวนให้ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม วิชาภษณ์ผลลัพธ์ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนบ้านดอนข่า ตำบลพวาน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ต่อไป การเก็บรวบรวมข้อมูลในการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้บันทึกเทป และรูปภาพระหว่างการสนทนากลุ่ม พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลที่สำคัญไว้ เมื่อสิ้นสุดการสนทนากลุ่มแล้วจึงทำการถอดเทปอย่างละเอียด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มไปวิเคราะห์หาความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้กับการสัมภาษณ์เชิงลึก และเพิ่มเติมข้อมูลที่ค้นพบใหม่จากการสนทนากลุ่มในงานวิจัย นำข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษา มาจัดทำให้เป็นระบบ โดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จากนั้นจึงทำการตรวจสอบข้อมูล โดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ แล้วนำเสนอเป็นแนวทางการจัดทำระบบบัญชีสำหรับวิสาหกิจชุมชน OTOP นวัตกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนบ้านดอนข่า ตำบลพวาน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน OTOP นวัตกรรม กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านดอนข่า ตำบลพวาน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านดอนข่า มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการจัดทำบัญชีเป็นกรรมการหรือสมาชิกกลุ่มที่ไม่ได้จบการศึกษาทางด้านการบัญชีมาโดยตรง ซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้จัดทำบัญชีมาเป็นเวลา 1-3 ปี เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีและได้รับการฝึกปฏิบัติการจัดทำบัญชีจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น ธนาครเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยเอกสารที่ใช้ในการบันทึกบัญชีจะเป็นแบบฟอร์มสมุดเงินสดรับ-จ่าย และสมุดทะเบียนหุ้น ใบเสร็จรับเงิน ใบเบิกสินค้า เป็นต้น การบันทึกบัญชีประจำวันมีเพียงสมุดเงินสดรับ-จ่าย เท่านั้น ทางกลุ่มเคยได้รับการสนับสนุนบุคลากรจากภาครัฐให้เข้ามาสอนการจัดทำบัญชี แต่ก็ยังไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างครบถ้วน ถูกต้อง จึงส่งผลให้การวิเคราะห์รายการค้า การจำแนกค่าใช้จ่ายไม่ถูกต้อง การลงบัญชียังเป็นแบบเดิมคือ มีการลงบัญชีด้วยมือ เพราะมีความคิดเห็นว่า

การลงบัญชีด้วยมือมีความสะดวกในการปฏิบัติงานมากกว่าการลงบัญชีในระบบคอมพิวเตอร์หรือโปรแกรมทางด้านบัญชีของวิสาหกิจชุมชน

ปัญหาและความต้องการในการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน OTOP นวัตกรรม วิสาหกิจชุมชนบ้านดอนข่า ตำบลพราน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า

ตารางที่ 1 ปัญหาและความต้องการในการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน OTOP นวัตกรรม วิสาหกิจชุมชนบ้านดอนข่า ตำบลพราน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

หัวข้อ	ปัญหา	ความต้องการ
1) ด้านความรู้ความสามารถ	ผู้จัดทำบัญชีของกลุ่ม ไม่ได้จบการศึกษาทางด้านการบัญชีหรือจบไม่ตรงสายขาดความรู้ความเข้าใจหลักการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง ในเก็บรวบรวมข้อมูล การจำแนก การบันทึก และการสรุปข้อมูลทางการเงิน	ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาให้ความรู้และคำแนะนำในการจัดทาระบบบัญชีให้ถูกต้อง และต้องการเข้ารับการอบรมหลักสูตรการทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชน
2) ด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี	การวางระบบเอกสารที่จะนำมาใช้ในการลงบัญชีในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังไม่เพียงพอ และไม่เข้าใจในวิธีการบันทึกข้อมูลลงสมุดบัญชี ไม่สามารถนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจได้ลงบันทึกรายการค้าประจำวันและคำนวณต้นทุนการผลิตไม่ถูกต้อง	ต้องการวิธีการวางระบบเอกสารประกอบการลงบัญชี และระบบบัญชีที่ถูกต้องโดยอาจจะเป็นจากหน่วยงานภาครัฐเข้าดูแลให้คำแนะนำและวางระบบบัญชีให้และเข้ามาเป็นที่เลี้ยงหรือที่ปรึกษาให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน
3) ด้านความร่วมมือและประสานงาน	ผู้มีหน้าที่ในการจัดทำบัญชีได้รับความร่วมมือจากฝ่ายบริหารในการให้ข้อมูลในการจัดทำบัญชี แต่ยังไม่ให้ข้อมูลหรือเอกสารประกอบการลงบัญชีไม่ครบถ้วนถูกต้อง	ต้องการให้มีการตกลงทำความเข้าใจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทราบวิธีปฏิบัติในการจัดทำบัญชีและเห็นความสำคัญในเรื่องเอกสารประกอบการลงบัญชี เช่น ใบเสร็จรับเงิน
4) ด้านเครื่องมือและเทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน	วิสาหกิจชุมชนบ้านดอนข่า ไม่มีการนำระบบคอมพิวเตอร์หรือโปรแกรมทางด้านบัญชีเข้ามาใช้งานในวิสาหกิจชุมชน	ต้องการให้มีการนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการจัดทำบัญชี และมีคนเข้ามาสอนการใช้งานโปรแกรมต่างๆ
5) ด้านบุคลากรในการปฏิบัติงาน	ไม่มีบุคลากรที่จบสายบัญชีโดยตรงมาทำหน้าที่จัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจเนื่องจากคนหนุ่มสาวในท้องถิ่นหรือคนที่จบทางสายการบัญชีจะไปทำงานในต่างถิ่นหรือในตัวเมืองที่ได้รายได้มากกว่า	ต้องการให้มีบุคลากรเข้ามาทำหน้าที่จัดทำระบบบัญชีที่มาจากสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจที่มีความรู้ในการจัดทำบัญชีหรือจบการศึกษาด้านบัญชีมาโดยตรง

2. แนวทางการพัฒนาระบบการจัดทำบัญชีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน OTOP นวัตวิถี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านดอนข่า ตำบลพวาน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า วิสาหกิจชุมชนบ้านดอนข่า ควรทำความเข้าใจข้อตกลงกับสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรทางด้านการบัญชีในรายวิชาเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีสหกรณ์หรือการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน ในการส่งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการจัดทำบัญชีมาสอนความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีให้ถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป มีการออกแบบการวางระบบเอกสารให้สามารถลงบัญชีได้ง่ายๆ ตลอดจนมีการนำเครื่องมือและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการจัดทำบัญชี ส่งเสริมให้ผู้บริหารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้การอบรมการนำข้อมูลทางการบัญชีไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการบริหารงานให้มีความสำคัญกับเยาวชนที่เป็นนักศึกษาที่เป็นลูกหลานของกรรมการหรือสมาชิกในชุมชนให้มาช่วยจัดทำบัญชีปลูกฝังความรักความสามัคคี สร้างความเข้าใจให้กับเยาวชนในท้องถิ่นเห็นความสำคัญเกี่ยวกับภูมิปัญญาของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในชุมชน ทำให้เกิดการจ้างงานและการได้รับค่าตอบแทนจากการทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่อไป

อภิปรายผล

1. ปัญหาและความต้องการในการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน OTOP นวัตวิถี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านดอนข่า ตำบลพวาน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการเก็บรวบรวมข้อมูล การจำแนก การบันทึก และการสรุปข้อมูลทางการเงิน มีการลงบันทึกรายการค้าประจำวันและคำนวณต้นทุนการผลิตที่ไม่ถูกต้อง ไม่มีการจัดทำบัญชีด้วยโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากสมาชิกหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลหรือเอกสารประกอบการลงบัญชี และมีความต้องการได้รับการอบรมความรู้ทางด้านการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิร อ้นวิวัฒน์ (2554 : 1) ที่ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้จัดทำบัญชีเป็นกรรมการของกลุ่ม ซึ่งมีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา ศึกษาในสาขาอื่นๆ ที่ไม่ใช่ในสาขาบัญชี บริหารและเศรษฐศาสตร์ มีการจัดทำบัญชี โดยมีการจัดทำบัญชีด้วยมือ มีสมุดบัญชีและเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี ได้แก่ สมุดเงินสด สมุดบันทึกรายการทั่วไป ทะเบียนคุมสินค้า ทะเบียนสมาชิก หุ้น และใบเสร็จรับเงิน ผู้จัดทำบัญชีของวิสาหกิจชุมชนปฏิบัติงานในตำแหน่ง 4 – 5 ปี ผ่านการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนไม่เกิน 1 ครั้งต่อปี พบปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีระดับมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าปัญหาด้านเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานเป็นปัญหาระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 และปัญหาในระดับรองลงมาได้แก่ ปัญหาด้านความร่วมมือและประสานงาน

สอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรี บุญโต (2553 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ระบบบัญชีแบบเดิมของธุรกิจชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี ที่ทางกลุ่มปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน มีการจดบันทึกรายรับ รายจ่าย จดบันทึกในสมุดเพื่อจัดทำรายงานรับจ่ายหน่วยงานราชการ แต่การจัดเก็บเอกสารไม่มีการบันทึกต้นทุนเกี่ยวกับวัตถุดิบที่จัดซื้อ และกลุ่มธุรกิจชุมชนได้รับการอบรมในเรื่องการจัดทำบัญชีจากหลายหน่วยงาน จะมีแบบฟอร์มต่างๆ มากมาย ทำให้กลุ่มมีภาระการจัดทำบัญชี สมุดที่จัดทำหลายเล่มทำให้ความเข้าใจอยาก ไม่อยากทำเนื่องจากระยะเวลาการอบรมสั้น และไม่ได้ฝึกปฏิบัติการให้ความรู้ การให้ความรู้การจัดทำบัญชีต้องใช้ระยะเวลาเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อการจัดทำบัญชี ต้องทำให้ทางกลุ่มเห็นประโยชน์ในการจัดทำบัญชีก่อนโดยฝึกปฏิบัติการลงบัญชีแบบง่าย และให้ความรู้เกี่ยวกับบัญชีแบบง่าย เพื่อการคำนวณจุดคุ้มทุน สร้างทัศนคติที่ดีต่อการจดข้อมูลด้านการเงิน โดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับเงินสดรับ เงินสดจ่ายในการควบคุมสินค้า จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทราบว่าการบริหารจัดการของชุมชนชาวที่ผลิตสินค้าและให้บริการหรือการอื่นๆ ที่ดำเนินงานโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันมีวิถีชีวิตร่วมกันในชุมชน จนสามารถพึ่งพาตนเองได้จากความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน ที่มีการจัดทำบัญชีจะทำให้ทราบ

รายรับ รายจ่าย รู้ต้นทุนของสถานะของกลุ่มจนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง ส่งผลให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง และยั่งยืน เป็นข้อยืนยันได้ว่าการจัดทำบัญชีมีความสำคัญ

2. แนวทางการจัดทำบัญชีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านดอนข่า ตำบลพราน อำเภอขุนหาญ จังหวัด ศรีสะเกษ พบว่า วิสาหกิจชุมชนบ้านดอนข่า ควรทำความร่วมมือข้อตกลงกับสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรทางด้านการบัญชีในรายวิชาเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีสหกรณ์หรือการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน ในการส่งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการจัดทำบัญชีมาสอนความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีให้ถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป มีการออกแบบการวางระบบเอกสารให้สามารถลงบัญชีได้ง่ายๆ ตลอดจนมีการนำเครื่องมือและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการจัดทำบัญชี ส่งเสริมให้ผู้บริหารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ได้รับการอบรมการนำข้อมูลทางการเงินบัญชีไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการบริหารงาน ให้มีความสำคัญกับเยาวชนที่เป็นนักศึกษาที่เป็นลูกหลานของกรรมการหรือสมาชิกในชุมชนให้มาช่วยจัดทำบัญชี ปลูกฝังความรักความสามัคคี สร้างความเข้าใจให้กับเยาวชนในท้องถิ่นเห็นความสำคัญเกี่ยวกับภูมิปัญญาของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในชุมชน ทำให้เกิดการจ้างงานและการได้รับค่าตอบแทนจากการทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่อไป

สอดคล้องกับแนวคิดของ ฉัตรรัชดา วิโรจน์รัตน์ (2554 : 12) ที่พบว่า การจัดทำบัญชีเพื่อรายงานให้ทราบถึงฐานะและความเป็นไปได้ของธุรกิจ เป้าหมายความสำคัญของการบัญชี คือ การให้สามารถรับรู้มูลค่าที่แท้จริงของสิ่งต่างๆ ทั้งสินทรัพย์ หนี้สิน ตลอดจนรายได้ เพื่อให้ฝ่ายต่างๆ ทั้งบุคคลภายนอกและภายในองค์กรสามารถนำข้อมูลที่จัดทำไปใช้ในการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องถึงจะสามารถขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินได้ ดังนั้นวิสาหกิจชุมชนจะต้องจัดหานักบัญชีมาปฏิบัติงานทางบัญชีให้กลุ่มที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการบัญชี จึงจะทำให้ได้ข้อมูลทางบัญชีมีความน่าเชื่อถือ ครบถ้วน ถูกต้อง นอกจากความรู้ความสามารถแล้วนักบัญชีจะต้องมีจรรยาบรรณ ทักษะความเป็นมืออาชีพ และประสบการณ์ในการทำงาน รวมทั้งมีการวางระบบเอกสารแบบฟอร์มที่ใช้ในการบันทึกบัญชีให้มีความเหมาะสมกับแต่ละวิสาหกิจชุมชน และสอดคล้องกับแนวคิดของ กลุ่มส่งเสริมพัฒนาการบัญชีชุมชน (2553) ที่พบว่าในการจัดทำเอกสารการรับเงินไม่ว่าจะเป็นการรับเงินทางด้านใดๆ ต้องจัดทำเอกสารการรับเงินคือ ใบเสร็จรับเงินของกลุ่มฯ และได้รับเงินแล้วให้ลงลายมือชื่อรับเงินทุกครั้ง หรือในกรณีผู้รับเงินไม่มีใบเสร็จรับเงิน เช่น การจ่ายค่าพาหนะให้ผู้รับเงินจัดทำใบเบิกเงินของกลุ่มฯ โดยระบุรายละเอียดการจ่ายเงิน พร้อมให้ผู้รับเงินและผู้จ่ายเงินลงลายมือชื่อรับเงินในใบเบิกเงินด้วย และกลุ่มฯ ต้องจัดทำบัญชีทุกวันที่มีรายการทางการเงินและต้องนำข้อมูลจากเอกสาร การรับ-จ่ายเงินมาบันทึกในสมุดบัญชีต่างๆ ให้ครบถ้วน

วิสาหกิจชุมชนควรได้รับการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีให้กับประธานกลุ่ม กรรมการ และสมาชิก โดยชี้ให้เห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชี การนำข้อมูลทางด้านการบัญชีมาใช้ในการวางแผนตัดสินใจการดำเนินงานด้านต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรี บุญโต (2553 : บทคัดย่อ) พบว่า การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีต้องใช้ระยะเวลาเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อการจัดทำบัญชีต้องทำให้ทางกลุ่มเห็นประโยชน์ในการจัดทำบัญชีก่อนโดยฝึกปฏิบัติการลงบัญชีแบบง่าย และให้ความรู้เกี่ยวกับบัญชีแบบง่าย เพื่อการคำนวณจุดคุ้มทุน สร้างทัศนคติที่ดีต่อการจดข้อมูลด้านการเงิน ตลอดจนมีการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เข้ามาใช้ในการจัดทำบัญชี สอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิร อ้นวิวัฒน์ (2554 : 60) พบว่า เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือที่ทำให้การจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความสะดวก รวดเร็ว ทันเวลา ลดการใช้เอกสารและประหยัดทรัพยากรได้ หากมีความต้องการจะเรียกดูข้อมูลหรือตัวเลขทางการเงินก็สามารถเรียกดูได้ตลอดเวลา การนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกันก็สามารถทำได้โดยง่าย สร้างแรงจูงใจในการจัดทำบัญชี และหน่วยงานภาครัฐควรส่งบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการบัญชีเข้ามาดูแลอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้อง ธงพล พรหมสาขา

ณ สกลนคร และ อุทิศ สังขรัตน์ (2556 : 56) พบว่า หน่วยงานภาครัฐเป็นหน่วยงานที่สำคัญของการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพราะวิสาหกิจชุมชนเป็นรากฐานทางสังคม อยู่ในสังคมชนบท ห่างไกลความเจริญ หน่วยงานภาครัฐจะต้องสนับสนุนการฝึกอบรมให้แก่วิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่องและจะต้องพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมให้เหมาะสม ตลอดจนมีการสร้างความเข้าใจให้กับเยาวชนในท้องถิ่นให้เห็นความสำคัญเกี่ยวกับภูมิปัญญาของการสร้างผลผลิตในชุมชน ให้เขารู้สึกรักและหวงแหนในทรัพย์สินที่คนในชุมชนได้ช่วยกันสร้างขึ้นมา ส่งเสริมให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในทุกขั้นตอนก็จะสามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่จะมาปฏิบัติงานทางด้านบัญชีได้ และจะส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนสามารถที่จะพัฒนาไปสู่การเป็น SMEs ได้ในที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มส่งเสริมพัฒนาการบัญชีชุมชน. (2553). *คู่มือดำเนินโครงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ปี 2553*. กรุงเทพฯ : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร. (2553). *การพัฒนาองค์กรชุมชน*. กรุงเทพฯ : อรรถมกล การพิมพ์.
- ฉัตรรัชดา วิโรจน์รัตน์. (2554). *ความรู้ความสามารถของนักบัญชีที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีธุรกิจ SMEs ในจังหวัดกาฬสินธุ์*. (รายงานผลการวิจัย). กาฬสินธุ์:มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตกาฬสินธุ์.
- มยุรี บุญโต. (2553). *การจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี*. (รายงานผลการวิจัย). นครสวรรค์:มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังขรัตน์ (2556). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตกลุ่มทะเลสาบสงขลา*. (รายงานผลการวิจัย). สงขลา:มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วัชร อ้นวิวัฒน์. (2554). *ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กรณีศึกษาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ศิริวรรณ สุ่มเล็ก. (2547). *ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). ปทุมธานี:มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.